

GAZETA TRANSILVANIEI

Apare în fiecare zi de lucru.

Abonamentul: pentru Austro-Ungaria pe an 24 cor., pe 1/2 an 12 cor., pe 1/4 an 6 cor. Pentru România şi străinătate pe an 40 franci, pe 1/2 an 20 franci, pe 1/4 an 10 franci.

REDACTIA,
TIPOGRAFIA ŞI ADMINISTRAȚIA:
BRAŞOV, PIAȚA MARE Nr. 30.
Telefon: Nr. 226.

Pentru Braşov cu dusul acasă pe an 24 coroane. Fără dus acasă pe an 20 coroane, pe 1/2 an 10 coroane, pe 1/4 an 5 coroane. Un număr 10 bani. Inserate: un şir mic 20 bani pentru o publicare. Publicări mai dese după tarif şi învoială. — Reclame pe pagina a 3-a un şir 20 bani.

Meseriaşii şi negustorii.

Am citit 99 de articole, în cari se făcea propagandă în favoarea meseriaşilor şi negustorilor români. Se vede, că numărul apelurilor era să nu rămâie fără soţ. Şi de aceea a mai apărut şi al sutălea în nr. 2 al „Gazetei” pe 1912.

Autorul articolului „Cărturari şi meseriaşi” ştie povesti despre prăvălii ortopedice, despre croitori jidani din Budapesta şi despre pălărierii saşi din Braşov. Mai adaug şi eu câteva poveşti. Ele ilustrează teoria şi aruncă o lumină de cinematograf asupra tuturor celor ce scriu despre meseriaşi şi negustorii.

Era un Român tânăr. Neînsoţit şi deci dator. Şi el rostise câteva discursuri pentru meseriaşi şi scrisese nu ştiu al câtelea articol-apel în favoarea lor. Şi se întâmplă de-i muri tată-său. În lungul cortegiu, ce-l petrecea la groapă, văzu nu mai puţin decât 6 croitori, unguri şi jidani, cari dădeau cinstea cuvenită izvorului de câştig şi cari după înmormântare îşi prezentară chitanţele... moştenitorului sprijinitor al meseriaşilor români!! Să zicem, că lucrul s-a întâmplat așa!

Altă poveste: Acelaş moştenitor îşi stricase stomahul, nu ştiu cum, dar şi-l stricase. Căuta un birt bun. Şi-a găsit unul. Stăpânul era un Sas, iar înoraşerau şi birturi româneşti. Dar „moştenitorul” mânca la Sas, şi după ce scrisese în favoarea negustorilor români.

Să zicem, că şi acest lucru s-a întâmplat așa.

Şi încă o poveste: Moştenitorul era bogat. Şi se dedase să umble curăţel. Mă veţi crede, că fiind trecut de 20 de ani îi creşteau barba şi mustăţile, pe cari era sililit să le radă. Şi mergea la un bărbier străin, cu toate că erau în oraş bărbieri români, şi-apoi trecea bărbierit frumos pe la redacţie şi dădea un articol — pentru meseriaşii şi negustorii români.

Să zicem că şi lucrul acesta s-ar fi întâmplat. Şi prin urmare „precum vedeţi, una e teoria vor-

belor şi alta practica faptelor!” Teoria aceasta se adevăreşte şi prin poveştile mele.

Acum să fim ceva mai serioşi. Autorul articolului „Cărturari şi meseriaşi” zice într'un loc, ca să cumpărăm toate lucrurile numai dela români, chiar şi dacă ele ar fi mai rele decât ale străinului. Şi admite să aducem această jertfa momentană(?) sporind capitalul meseriaşului şi negustorului român, pentruca mai târziu să putem fi serviţi cu articole de aceeaşi calitate ca ale străinului etc.

Se mi se permită a crede, că cel ce scrie astfel, nu cunoaşte viaţa. Nu cunoaşte nici psihologia cumpărătorului — fie el ţăran, fie împărat — nu cunoaşte nici condiţiile de dezvoltare ale meseriilor şi negoţului şi nu are decât idei romantice despre legătura cauzală între meserie, — negoţ, — industrie şi finanţarea lor!

Ideia, la care ar fi trebuit să ajungă autorul articolului, şi la care ajunge oricare economist sprijinitor al doctrinei naţionaliste, este: *înfinţarea unor instituţiuni financiare, a căror problemă să fie ajutorarea meseriaşilor şi negustorilor români, cu capital românesc.* În locul unei astfel de bănci (se zicem că ar fi o bancă) autorul crede, că şi publicul cumpărător ar putea iniţia singur un fel de colectă, — înţeleg plusul de parale, ce-l reclamă autorul pentru marfa mai proastă a meseriaşului român, — („jertfa momentană”), adunând capitalul necesar, cu care apoi cizmarul român îşi poate deschide o prăvălie de ghetete ori poate angaja în atelierul său lucrători streini, cari să ştie lucra mai bine decât stăpânul.

Mi se pare, că nu numai jertfa ci şi urmările, efectele produse de astfel de jertfe ideale ar fi tot numai... momentane. Şi bietul meseriaş n-ar avea nici-un folos din ea, căci n-ar putea să se susţină din *puterile proprii* unde l-au ridicat alţii din *puterile lor*. Şi-atunci „jertfa” ar trebuie mereu repetată, pânăcând bravul meseriaş român

va găsi, că „jertfa” îi prişte mai bine decât munca şi şcoala.

Autorul uită cu totul să împărtaşcă societatea omenească în două clase, I) meseriaşii şi negustorii etc. şi II) cei serviţi de ei. Şi uită, că, dacă un scriitor poate cere clasei II „jertfa momentană”, această clasă a II-a nu vrea să o dea. (Să începem şi aici cu poveşti, cari ilustrează teoria?) Ba această clasă a doua nu uită să ceară clasei I aceeaşi calitate a mărfurilor, aceeaşi soliditate a lucrului făcut de mâna meseriaşului. Căci banii au valoare în toate ţările, la toate neamurile şi cu bani se cumpără şi sardellele şi ghetetele; şi nici un negustor român nu-ţi va da hârtie ori icre negri pentru o inimă ori pentru un suflet românesc.

Autorul articolului amintit îşi uită total de *realitatea* vieţii, de *realitatea* instinctelor omeneşti, care realitate este atât de crudă şi biciuieşte îngrozitor sufletul idealist al vizitorilor, cari rezolvă cele mai serioase probleme economice cu câte-o... „jertfa momentană”. El n-ar trebui să uite, că cele două clase trăiesc într-o continuă influenţare reciprocă. Dezvoltarea lor merge într-o perfectă paralelă, şi niciodată ele nu se vor întâlni la punctul, care însemnează „jertfa momentană”.

Iată de ce şi articolul, pe care l-am supus criticii noastre, a fost iarăş numai un apel, al sutălea.

Sântem foarte nedrepti, când cerem jertfe numai publicului, şi comitem direct o crimă, când îi lăşăm pe meseriaşi şi negustorii noştri fără nici-o îndrumare. Dacă ei singuri nu cunosc calea mântuirii, trebuie să li-o arătăm noi. Numai cu vorba, cu scrisul şi cu ajutorul „bănesc” al nostru, meseriaşii români nu vor ajunge niciodată pe aceeaşi treaptă cu meseriaşii străini. Căci le lipseşte cultura şi îndeosebi *invăţătura* specială a acestora. Şi din lipsa de învăţatură se trag toate celelalte rele: Şi lipsa de iniţiativă, şi lipsa de energie, şi lipsa tradiţiei în alegerea carierelor!!

Să facă deci meseriaşi noştri ce fac celelalte neamuri: să meargă în străinătate, să înveţe, să înveţe tot ce ţine de meseria lor şi apoi să vină între noi şi să înceapă lupta economică cu străinul. Vor fi puţini, cei ce se vor duce. Şi vor rămânea între noi meseriaşii de mâna a doua, cari vor avea totdeauna de lucru. Dar pentru cei ce se vor duce trebuie aduse jertfe. Şi după ce se vor întoarce — acum având în învăţătura lor, în spiritualul lor de iniţiativă, în energia lor: garanţia succesului întreprinderii — institutul financiar românesc îi va da parale... să lupte şi să biruiască!

Iar acest meseriaş se va îngriji să-şi crească un copil în acelaşi fel, cum a crescut el, să-şi lase urmaş, ca şi după moartea sa să meargă negoţul mai departe sub numele fiului, nu să vie executorul şi să vândă totul cu doba.

Negustorii români din câteva oraşe sânt pe calea aceasta de dezvoltare. Dar numai în dezvoltare. Oăci mă întreb: Dece nu înfiinţează filiale în alte părţi de oraş astfel de firme româneşti, cari dispun de capital, încât ar putea încerca să alunge dintre Români pe cei ce le trag folosul în lipsa unui Român. Fiindcă lipseşte iniţiativa şi energia şi aceste lipsesc, fiindcă lipseşte cultura şi învăţătura la nivelul aceluia, pe cari o au meseriaşii şi negustorii străini.

Noi trebuie să credem încă pătura aceea de meseriaşi, cari să poată lua lupta cu stăinii pe toată întinderea ţării locuite de Români. Şi cu jertfe mari şi cu o muncă stăruitoare o vom creia. Meseriaşii noştri să se gândească numai, că sânt atâţi medici, advocaţi şi ingineri români, cari şi ei au fost cândva fii celor mai săraci ţărani din sat.

Deci: prin muncă şi îndărătnicie!

Caracal, Ianuarie 1912.

Un Ardelean.

Din camerele române. În şedinţa de alaltăeri a camerei ministrul Lahovary a depus proiectul de lege privitor la moştile de mână moartă.

Proiectul cuprinde 30 de articole cu o lungă expunere de motive. Iată dispoziţiile mai principale ale proiectului:

Toate moştile, afară de păduri cari sânt proprietatea persoanelor juridice, cu caracter de utilitate publică (aşezăminte publice, eforia spitalelor civile, aşezămintele brâncovenesti, eptropia spitalului Sf. Spiridon, spitalele, azilele, Academia, bisericile, comunele, judeţele) trec în proprietatea statului, în următoarele condiţiuni. Pentru moştile, asupra cărora zisele aşezăminte nu au în prezent de cât nuda proprietate, legea se va aplica în momentul când se va stinge dreptul uzufructuarilor.

Persoanele juridice sus arătate, proprietare ale acelor moşti, vor primi ca preţ un titlu de rentă perpetuă, de 4 la sută, nominalivă, inconvertibilă, inalienabilă, asupra statului român. La fiecare 10 ani renta va fi sporită cu 10 la sută. La intrarea statului la aceste noi proprietăţi, moştile se vor parcela imediat şi se vor împărţi la ţărani în anumite condiţiuni.

D-nul P. P. Carp a depus proiectul de lege, prin care se deschid credite de 25 milioane pe seama ministerului de război şi de 35 milioane pe seama ministerului lucrărilor publice. Cele 25 milioane destinate ministerului de război vor fi întrebuintate pentru cumpărare de armament, muniţiuni, echipament, material sanitar şi pentru hrana de război. Creditele de 60 milioane vor fi scoprite treptat din excedentele bugetare, iar la nevoie prin emitere de titluri şi rentă.

Senatul a votat proiectul de lege pentru scutirea de impozit funciar a proprietăţilor urbane înscrise în rolurile de contribuţiuni cu-n venit anual până la 300 lei inclusiv, şi proiectul de lege pentru scutirea de patentă a micilor patentari.

În consiliul de miniştri români, şeful alaltăeri, d-nul ministru Arion a cerut să se decidă asupra convocării maralei

Emile Souvestre.

Din jurnalul unui om fericit.

(Lucrare premiată de Academia franceză).

II.

Carnavalul.

— Fine. —

Ora 6. — Bătuil la vecin în uşe, îmi deschise chiar el şi îi dădu scrisoarea adresată văduvei fiului său. Domnul Antoine îmi mulţămii şi mă rugă să stau.

Pentru prima dată mă dusesem la bătrânul amator. Toată mobila era alcătuită dintr-o tapisarie pătată de umezeală, cu petice ce atârnavu aici şi colo, o sobă stinsă, două scaune fără fund. În fund, zării un mare număr de cartoane grămădite şi de pânze fără rame întoarse spre perete.

În clipa când intrai, bătrânul era la masă, rozând câteva coji de pâine veche, pe care le muia într'un pahar cu limonadă. Observă, că-l privesc cu atenţie şi roşi puţin.

— Prânzul meu nu te supără velesne? zise el surizând.

Îi răspunsei, că-l găsesc puţin cam filosof de-a mânca în carnaval. Domnul Antoine clătină din cap şi se aşeză la masă.

— Fiecare sărbătoreşte în felul lui zilele mari, zise el mînd un colţ de pâine în pahar. Sunt gusturi de tot felul şi nu toate ospeţele sunt menite de-a împodobi numai palatele; ele sânt şi pentru ochi şi urechi.

Privii fără să vreau în jur ca şi cum aş fi căutat un ospăţ nevăzut, care ar putea despăgubi un asemenea prânz.

El mă pricepu fără îndoială, căci se sculă cu o încetineală magistrală ca un om sigur de ceea-ce face, scoţoci printre tablouri, puse mâna pe-o pânză şi o aşeză încet la lumina lămpii.

Reprezenta un bătrân simpatic, aşezat cu nevasta sa, fata şi băieţii la masă şi cânta cu muzicanţii ce se zăreau la spate. Recunoscu la prima vedere această compoziţie, pe care o admirasem de-atâtea ori la Louvru şi îi spusese, că-i o copie după Jordaens.

— O copie! se miră domnul Antoine. Zi un original, vecine, şi un original reţuţat de Rubens! Observă mai ales capul bătrânului, haina fetei şi alte multe. Nu e numai o capo-d'opera, demnule, e o bogăţie, o rămă-

şiţă! Pânza dela Louvru e o periă; asta e un diamant!

Şi, răzimat de sobă, ca în zilele când era fericit, începu să moaie cojile, fără să la ochii dela minunatul tablou. Pot zice, că privirea lui vedea o delicatete neaşteptată. Mânca încet şi golia paharul cu bucăţele. Trăsăturile lui sbrăcite se îndreptară, nările se umflară: era, după cum spusese el, un ospăţ demn de privit.

— Vezi, că am şi eu sărbătoare, zise el clătinând din cap cu un aier triumfător. Alţii se duc la restaurante şi baluri; mie aceasta-mi e plăcerea dată de carnaval.

— Dar, dacă această pânză e în adevăr preţioasă, trebuie să fie foarte scumpă.

— El, ei, zise domnul Antoine cu un ton truisă, fără nici o grijă, într'un timp bun şi pentru un amator ar putea preţul 20 de mii de lei.

Tresării.

— Şi ai cumpărat-o? strigău.

— Pe un preţ de nimic, răspunse scoborând vocea; aceste telale îşi au vremea lor: a mea a fost adusă aci de un începător drept o copie... Mi-a lăsat-o pe 50 de napoleoni, sumă plătită peşni! azi dimineaţă l-am dat banii, şi

acum el vrea în zadar să şi-o ia îndărăt.

— Azi dimineaţă... şi mă uitai la scrisoarea de refuz pe care domnul Antoine m'a făcut să scriu văduvei fiului său, şi care era încă pe măsut.

El nu dădu importanţă exclamaţiei mele şi continuă a contempla opera lui Jordaens cu un fel de estas.

— Ce clar — obscur! (termen în pictură), murmură el mestecând cu delicie ultimul colţ pe pânză; ce relief ce viaţă! Unde mai găseşti această transparenţă de culoare, această reflecţie minunată, această putere, naturaleta asta!

Şi fiindcă îl ascultam nemişcat îmi luă mirarea drept admiraţie şi băntându-mă pe umăr îmi zise cu bucurie:

— Eşti orbit! nu te aşteptai la așa bogăţie. Ce zici de afacerea asta? — Iartă-mă, zisei foarte serios, eu cred că ai fi putut-o vinde bine.

Domnul Antoine ridică capul.

— El! şi cum? mă crezi un om care se poate înşela asupra unei picturi sau a valoarei ei?

— Nu mă îndoiesc de gustul D-Voastră, nici de ştiinţă, dar nu mă pot opri de-a mă gândi că pentru preţul pânzei ce reprezintă cina acelei familii, ai fi putut avea...

— Ce?

— Însăşi familia, domnule.

Bătrânul amator îmi aruncă o privire nu de ură, dar de dispreţ. Desigur îl arătasem că sunt un barbar incapabil de-a pricepe arta şi nedemn de-a se folosi de ea. Se sculă fără să-mi răspundă, luă Jordaens-ul şi îl puse într'un saltar, în fund.

Era un fel de-a mă expedia; îl salutai, şi eşii.

Ora 7. — Intrând la mine, găsi puşă apă de-asupra lămpii, pisai cafea de Moca şi aşezai maşina de cafea.

Pregătirea cafelei, e pentru un singuratic operaţia cea mai delicată şi mai atrăgătoare, o lucrare de tânăr menajer.

Cafeaua conţine, ca să zic așa, mijlocul între nutrimentul corporal şi spiritual! Ea agită în mod plăcut totdeauna simţurile şi gândirea. Numai aroma dă spiritului, nu ştiu ce fel de activitate plăcută; e un geniu ce dă drumul fantaziei şi o duce în ţara celor «O mie şi una de nopţi». Când mă a-dăncii în vechiul fotoliu, cu picioarele pe un spalier înaintea focului ce pălpăie, cu urechea desmerdată de fierberea maşinii cu cafea, care părea că vorbeşte cu grătarul, cu mirosul dulce ră-

colegiu electoral pentru împlinirea voințelor sinodale. S-a decis ca marelui colegiu să fie convocat după împlinirea a 40 zile de la moartea fostului episcop al Argeșului, Marele colegiu va fi convocat deci în primele zile ale lunii Februarie.

Noul guvern al Bucovinei contele de Meran, a primit alături — precum ni se scrie din Cernăuți — vizita înalților demnitari și a reprezentanților naționalității din Bucovina. Intre alții s-au prezentat și mitropolitul Dr. Vladimir de Ropta, precum și deputații români Stăncuț și Dr. Isopescu-Grecul. Mitropolitul l-a salutată pe noul șef al țării printr-o caldă cuvântare de binevenire, la care contele de Meran a răspuns, că se simte măgălit de frumoasa întâmpinare ce i-o face reprezentanților clerului ort.-or., declarând că va da tot sprijinul său conducătorilor bisericii ort.-or., cari la orice ocazie și-au manifestat spiritul patriotic-austriac de care sânt însușiți. Și pe deputații români contele de Meran i-a asigurat, că va căuta să guvernare spre binele poporului, stăruind nedreptățile de care se plâng națiunile.

Intrunirea delegațiilor austriace. După știri din Viena delegațiile se vor întruni abia la 15 Martie, de oarece proiectul de buget nu este complet întocmit.

Chestiunea triplei alianțe. «Kölnische Zeitung» publică în loc de frunte un articol primit din Roma, al cărui autor se ocupă cu reînnoirea Triplei Alianțe, spunând că Italia a rămas până acum credincioasă, de oarece aceasta era în interesul ei. În ce privește reînnoirea Triplei Alianțe, Italia numai atunci va consimți la aceasta, dacă își va putea asigura folosul prin reînnoire. Autorul spune, că ar fi de dorit să se vorbească cât mai puțin de prelungirea Triplei Alianțe, iar zărele germane să renunțe la limbajul lor agresiv față de Italia.

Camera. Eri s'a continuat discuția apropiată. Intre vorbitori e de remarcat Rakovsky din partidul popular, care se declară contra proiectului apropiat, dar osândește și politica partidului iusthist în chestia reformei electorale. Partidul iusthist — zice Rakovsky — merge pe aceeași cale cu socialiștii, ceea-ce este o direcție antinațională. E contra obstrucției.

Ultimul vorbitor a fost Polony Géza, care zice, că reforma electorală trebuie să premerge reformelor militare.

Khuen la Viena. Prim-ministrul Khuen va fi primit mâine Sâmbătă în audiență la M. Sa, unde va raporta despre tratativele de pace dintre guvern și opoziție.

Desmințire de prisos. Contele Andrassy desmințe azi informația, ce am dat-o și noi, că adecă ar fi zis cătră

Justh, că adecă din sufragiul universal nu se va alege nimic. Ci-că știrea aceasta nu e adevărată. Se poate, dar desmințirea e de prisos, căci și așa se știe, că contele Andrassy și soții lui lucrează în direcția, ca să se zădărnicească sufragiul universal.

Dela propagatorul pluralității ce să mai așteptăm?

O observare.

„Românul” publică următorul articol, pe care îl reproducem în întregime:

D. Partenie Cosma în «părerile» sale publicate în «Tribuna» susține între altele că zădărnicearea «pactului» încercat în prezenta alegerilor din 1910 cu guvernul Khuen e a se atribui unei indiscreții, comise prin publicarea programului de împăcuiere prezentat de d. dr. Ioan Mihu — în «Gazeta Transilvaniei».

Este în mare eroare d. Cosma, când susține aceasta.

Dela o persoană cinstită, vrednică, de toată încrederea în poziția de-a fi avut informația cea mai reală în chestiunea planuitului pact dintre partidul național român și guvern, persoană, pe care d. Partenie Cosma încă o cunoaște bine, am «flet» următoarele:

Când s'a alcătuit guvernul contelui Khuen-Héderváry, acesta era de credință, că nu se va bucura de sprijinul contelui Tisza István, care la formarea cabinetului, știm bine, stătuse în rezervă.

Din tactică, pentru a-și înlesni posibilitatea formării unei majorități în lupta electorală, s'a gândit la o împăcare cu naționalitățile, și îndeosebi cu Românii, cari orișicum, în urma numărului și activității lor politice reprezintă o forță considerabilă.

Astfel s'au pornit pourparleurile în decursul tratativelor, însă, contele Tisza István își părasește rezerva impusă pentru moment și ofere guvernului întreg sprijinul său, aruncându-se în lupta electorală cu tot fanatismul ce-l caracterizează și devenind cel mai aprig și înfocat cortes al guvernului.

A pus însă condiția: nici un pact cu românii.

Tisza a declarat: la indivizi particulari, fără nici o rezervă, pe baza programului dat de guvern în chestiunea de naționalitate. Românii pot intra în partidul guvernamental, sunt bine primiți, se vor bucura de tot sprijinul în campania electorală, fie 40 ori mai mulți. Dar numai ca indivizi, nici decum ca partid, fie cu program oricât de moderat, și redus.

Nici cea mai mică rezervă de program național, Tisza n'a admis-o.

N'a cerut renegaie, dar n'a voit nici să audă de români ca partid politic, ca factor de sine stătător.

A cerut dizolvarea partidului național român și intrarea unui-fiecăruia ca individ în partidul guvernamental. «Tisza agyon öleli a kormányt számogatásával. Ilyen körülmények között nincs szükségünk a románokra, mint pártra. Aki minden nemzetiségi utógondolat nélkül be akar lépni a

kont de intervenția cinstită a d-lui C. Stere, pentru a pune capăt unui conflict, care a intrigat o lume întreagă, n-am mai revenit asupra celor publicate și ne-am impus rezerva cuvenită așteptând rezultatul demersurilor d-lui C. Stere. Intră-aceea a sosit Marți seara și d-l O. Goga la Brașov, iar rezultatul demersurilor d-lui C. Stere, obținut în convorbirile avute cu d-nii Dr. Vaida și O. Goga, a fost următoarea scrisoare adresată d-lor Vaida și Goga, a cărei conținut s'a comunicat telegrafic și ziarelor «Românul» și «Tribuna» spre conțormare:

Spre știință.

Cont de intervenția cinstită a d-lui C. Stere, pentru a pune capăt unui conflict, care a intrigat o lume întreagă, n-am mai revenit asupra celor publicate și ne-am impus rezerva cuvenită așteptând rezultatul demersurilor d-lui C. Stere. Intră-aceea a sosit Marți seara și d-l O. Goga la Brașov, iar rezultatul demersurilor d-lui C. Stere, obținut în convorbirile avute cu d-nii Dr. Vaida și O. Goga, a fost următoarea scrisoare adresată d-lor Vaida și Goga, a cărei conținut s'a comunicat telegrafic și ziarelor «Românul» și «Tribuna» spre conțormare:

Astfel stând lucrurile, nu e corect să fie învinovățit comitetul partidului național român și prezentat responsabil pentru o situație, pe care el nu a creat-o, ci împrejurări cu totul neașteptate de comitet.

Sunt sigur, că d. Partenie Cosma nu-mi va lua în nume de rău aceste observări inofensive. Astăzi ne aflăm într-o încurcătură nespuse de grea și țin de datorința fiecăruia bun român să contribuie cu ce poate la clarificarea situației și stabilirea obiectivă a responsabilităților.

Dacă d. Cosma ar trage la îndoială cele comunicate de mine, sub discuțiunea cuvenită, îi voi face cunoscută și persoana, dela care am primit aceste informații.

Vârșeț, 20 Ianuarie 1912.

dr. Vasile Meșter.

Afacerea Vaida-Goga.

Presă română, excepționând zărele «Tribuna» și «Telegraful român», a observat în afacerea d-lor Dr. Vaida și Goga, rezerva cuvenită și impusă de hotărârile juriului, căruia îi s'a încredințat trșnarea acestui diferend. În timpul cât au durat desbaterile juriului, prezidat de d-l Andreiu Bărsăanu, atât ziarul «Românul» cât și ziarul «Gazeta Transilvaniei» s'a restrâns a publica, fără comentariu, comunicatele juriului. Nu tot așa au procedat «Tribuna» și «Telegraful Român», cari au căutat să precepe opinia publică în favoarea d-lui O. Goga.

Duminea trecută, disolvându-se juriul în urma retragerii mandatului d-lui Goga, ambele părți au fost în drept a da publicității toate actele și procesele verbale ale juriului.

Aflând noi de acest lucru, cu desebire după ce în numărul de Luni seara al «Gazetei» am reprodus bona fide după «Tel. Român» un comunicat tendențios, am cerut să ni-se pună la dispoziție procesele verbale, pentru a informa publicul românesc, devenit nerăbdător, cu actele și date autentice. Astfel în numărul nostru de Marți seara au apărut părți din procese verbale, reținându-ne dela orice comentariu, dar rezervându-ne dreptul a reveni.

A doua zi după disolvarea juriului am aflat, că a sosit la Brașov d-l prof. de univ. C. Stere din Iași. Ni-s'a spus, că ar avea misiunea de-a mijloci o deplină lămurire a conflictului și, dacă se va putea, aplanarea lui. Ținând

*) «Tisza omoară guvernul cu dragostea sprijinului. Intre astfel de împrejurări n'avem nevoie de români, ca partid. Cine fără orice rezerve naționaliste voiește să intre în partidul guvernamental, ca individ îl primim cu plăcere și-l asigurăm de sprijinul nostru. Azi chestia aceasta se află depusă în mâinile lui Tisza».

cont de intervenția cinstită a d-lui C. Stere, pentru a pune capăt unui conflict, care a intrigat o lume întreagă, n-am mai revenit asupra celor publicate și ne-am impus rezerva cuvenită așteptând rezultatul demersurilor d-lui C. Stere. Intră-aceea a sosit Marți seara și d-l O. Goga la Brașov, iar rezultatul demersurilor d-lui C. Stere, obținut în convorbirile avute cu d-nii Dr. Vaida și O. Goga, a fost următoarea scrisoare adresată d-lor Vaida și Goga, a cărei conținut s'a comunicat telegrafic și ziarelor «Românul» și «Tribuna» spre conțormare:

Subsemnatul C. Stere în fața conflictului dureres dintre d-nii Al. V. Voevod și Octavian Goga, în virtutea vechilor noastre legături mi-am permis o intervențiune amicală, spre mijlocirea unei depline lămuriri a conflictului și, dacă se va putea, aplanarea lui. În acest scop le-am cerut cu toată stăruința, la care-mi dă dreptul o vechi pretinie, să accepte mijlocirea mea amicală, iar pentru moment să înceteze ori ce luptă și polemică între ei.

Rezultatele acțiunii de față le voi comunica la timp publicului și bine înțeles în caz de nereușită a mijlocirii mele, fie care parte își va recăpăta o deplină libertate de acțiune. Dar până atunci rog din tot sufletul atât presa română cât și pretinții părților să înceteze ori ce comentarii și discuțiuni în această chestiune.

C. Stere.

Cu toate aceste «Tribuna» de azi (Joi) amenință să apostrofază pe d-l deputat i. r. Vaida într'un mod neobișnuit de ordinar.

Iată dar o nouă zădărniceare a intervențiunii cinstite a d-lui C. Stere din partea celui ziar, a cărui matadori au zădărnicit și verdictul juriului, prezidat de d-l A. Bărsăanu. Deocamdată atata!

Externe.

Războiul italo-turc. Ministrul de interne al Turciei a făcut cunoscut că italienii au tăiat cablul între Hodeida și Suakim.

Demisia marelui vizir. Alalta:ri a avut loc o vie discuție între ministrul de război și președintele camerei turcești cu privire la demisia Marelui Vizir. Ministrul de război a cerut cu insistență demisia marelui Vizir, care va fi primită de Sultan. Urmășii lui va fi Djavid Pașa.

Aplanarea conflictului francez italian. Din Roma se anunță oficial, că ancheta a stabilit că din cei 29 turci de pe vaporul «Manuba» 4, sunt medici, iar ceilalți îngrijitori de bolnavi. Guvernul italian a dat ordin pentru punerea lor în libertate, astfel incidentul italo-francez a luat sfârșit.

Știrea despre liberarea celor 29 ofițeri turci a făcut o bună impresie în toate cercurile politice din Franța mai ales pentru faptul, că în urma intervenției energice a guvernului francez, cei italieni n'a așteptat să treacă 24 ore și a rezolvat chestia.

Situația în China. Se anunță din Peking că dinastia a renunțat definitiv la ideea de a abdica și a decis să continue lupta Yuan-Si-Kai a demisionat din funcțiunea, ce ocupa și în locul lui a fost numit principele Jing-Ciang, cel mai marcant membru al partidului reacționar. Față de miscarea revoluționară Jing-Ciang va inaugura o politică de fier și a decis să înceapă ostilitățile cu revoluționarii. Tratativele cu privire la abdicarea dinastiei au fost întrerupte.

De la jubileul „României June”.

— Discursul d-lui Dr. Ioan Urban Jarnik, rostit în ziua de Anul-nou, 1912. —

Onorată adunare, Doamnelor și Domnilor,

M-am întrebat adese-ori pe mine însuși, de unde vine, că limba română într-atât am îndrăgît-o, încât începând odată s-o studiez, nu m-am mai dat înapoi aflând în studiul ei o plăcere din ce în ce mai mare.

Era farmecul nespuse ce avea și mai are pentru mine graiul curat al poporului însuși. Și în graiul acesta lucrul, care stărnea interesul meu, era măiestria, cu care poporul a știut să

contopească elementele străine primite dela alte neamuri — și erau multe de acele — cu cari în decursul veacurilor a venit în atingere, să le contopească cu cuvintele din limba sa strămoșească, limba mămă latină.

Acei dintre învățații români de odinioară, cari nu vedeau cu ochi buni amestecul acesta, nu ș-au dat de dragul unei teorii anticipată introduce cuvinte străine fie chiar și latine în limba română și altă, dacă cuvintele aceste au intrat în ea pe cale naturală.

Ce rățâcire a minții și ce păcat, că un Laurian și un Maxim în loc să fi primit în dicționarul lor român o sumedenie de cuvinte curate latine, surghiuând într-aceeași vreme multe cuvinte de obârșie străină, cari de mult își căpătaseră dreptul de cetățenie, în așa numitul glosar; ce păcat, zic, că rîvna cea mare de care au dat dovezi netăgăduite, ei n-au întrebuintat-o, ca să ne deie o icoană credincioasă a limbii curate populare de pretutindeni unde răsună graiul românesc!

Dacă nizuințele lor cu privire la alcătuirea limbii române literare ar fi isbutit, atunci din graiul mlădios, și armonios al poporului s-ar fi ales un fel de volapük sau un esperanto, c limbă făurită în mod artificial pe un calapod oarecare și nu o ființă vie, organică, capabilă de o dezvoltare din ce în ce mai desăvârșită.

Limba română cea adevărată, luând întocmai cum a făcut-o vestitul poet dramatic francez Molière, binele său unde-l găsea, a devenit printr-o adaptare dibace a elementelor străine la cele băștinase o unealtă minunată pentru oameni geniali, prin care să-și spuie simțămintele, obținând niște nuanțe de sens câte-odată și mai fine decât aceasta are loc în unele limbi și cele mari, cu literaturi bogate.

De aceea eu cu umilință mă închin genului limbii române și al poporului, care se pricepe de minune să îmbrace în ea niște produse de toată frumșea ale minții sale agere și înțelepte. Doresc din inimă să se găsească mulți d-acei, cari să se priceapă a se folosi de unalta aceasta neîntrecută, ferindu-se cât se poate de mult de cuvinte sau locuțiuni nouă străine, fie franceze, latine ori maghiare. Și dacă nu ajunge pretutindeni limba literară de astăzi, nu este oare câmpul vast al graiului popular, din care scriitorii români pot să iee ca din averea lor proprie în loc să cearască la străini?

Vorbind astfel în contra împetrișării stricăcioase a limbii române prin fel de fel de neologisme, mă găsec Doamnelor și Domnilor într-o societate din cele mai alese. Pasă-mi-te viteazul Rege al României Carol însuși a pornit o luptă crâncenă în contra acestui balaur, care amenință să înghiță pe fecioara nevinovată, limba curat populară. Fie ca nizuințele aceste nobile ale augustului luptător să fie încoronate cu laurul unei isbânde strălucite asemenea celei, pe care cu 35 ani mai înainte a câștigat-o pe câmpul de luptă.

»România Jună« însă doresc să devie și în privința aceasta focar al unei direcții sănătoase în cultivarea limbii strămoșești, a unei limbi fără schimonositudini, nepetecite cu dresențe străine, a unei limbi, care păsește falnic prin lume în pitorescul port național al său.

Lozinca tuturor Românilor cu iubire de neam privind lucrul acesta de o însemnătate afară din cale mare, să devie cele trei cuvinte bine cunoscute: »Prin noi înși-ne!«

ȘTIRI.

— 13 Ianuarie 1912.

Adunarea gen. a Reuniunii de cetire și gimn din Bistrița. Duminecă în 21 c. Reuniunea de cetire și gimn. din Bistrița, si-a ținut adunarea generală cetindu-se rapoartele anuale și alegându-se noul comitet în fața unei asistențe numeroase. A vorbit cu multă competență, bravul ei president d-l Gregoriu Plețosu, care de când s'a stabilit în Bistrița, muncește cu zel neobosit pentru societatea noastră, având o caldă inimă pentru toate cauzele de progres a neamului. Comitetul se compune din următorii: Președintele: Gregoriu Plețosu, Vice-p. Dr. Alex. Pop, Secretar, Dr. Petru Poruțiu, Casar, Dr. Victor Onișor, Bibliotecar, Emil A. Chiffa, Maiordom, Ign. Alexe Candale. — Cor

— x —

Un ministru cătră studenți. Cu prilejul anului nou Soc. stud. în medicină din Iași a adresat o telegramă de felicitare d-lui C. C. Arion, la care d-l ministru al instrucției a răspuns prin următoarea scrisoare:

Domnule Președinte. Vă mulțămesc pentru frumoasele, urări ce ați bine-voit a-mi face în numele Societății Studenților în Medicină, cu ocazia Anului Nou. Aveți tot dreptul să vă răzimați pe mine; nu poate fi plăcere mai vie pentru un Ministru de cât aceea de

pândit de boabele arabe și cu ochii pe jumătate acoperiți de bonetă, ei se păreau că fecare nor de vapori mirositori ia o formă hotărâtă: îi vedeam șiruri — șiruri ca miragiile în deșert, diferite imagini, din care dorințele mele făceau realități.

Apoi, vapoarea se mări, se coloră și zării o căscioară pe povârnișul unei coline. La spate se întindea o grădină înconjurată de spinșori și care trece peste un răușor, pe malul căruia auzeam zumzetul albinelor.

Apoi priveliștea se mări. Uite câmpii plantate cu meri, unde zăresc un plug, care-și așteaptă stăpânul. Mai încolo, în colțul pădurii care răsună de loviturile securei, recunoscut coliba unui cărpacl, acoperită cu paie și tălași.

Si în mijlocul tuturor acestor tablouri rustice, îmi păru că văd o reprezentare care futură și care trece! E fantoma-mi care se plimbă în vis.

Clocoteala apei, care era să dea în foc mă făcu să intrerup această meditație, petru a-mi isprăvi cafeaua. Observai că s'a trecut calmăcu!, deschisei cutia de tinichea albă și mă dusei la lăptărie.

Mătușa Denis e o femeie puternică, venită de tânăra din Savoia și care, contrar obiceiurilor compatrioatelor sale, nu se mai întorsese acasă. Ea

n'avea nici bărbat, nici copii. Dar prin bunătatea ei își căpătase simpatii. Voinică, ființă părăsită în învălășeala lumii, își făcu un locșor muncind, ajutând și lăsând multe în grija Domnului.

Din ușa lăptăriei, auzii răsete. În unul din colțurile dughenii, trei copii-lăși ședeau pe podea. Erau îmbrăcați în costumul fluturiu al micilor Savoyarzi și țineau în mână felii mari de brânză. Cel mai mic avea fața mânăjită până la ochi și de el râdeau toți.

Mama Denis mi-i arătă.

— Uite nevinovații cum se joacă! Zise ea punând mâna pe capul micului mănăcioc.

— El n'a mâncat, zise unul pentru a-i scuza.

— Sărmană ființă, zise lăptăreasă. Era părăsit, fără ajutor pe pavagiul orașului, și cine știe dacă are alt părinte de cât pe Dumnezeu.

— Și pentru ce le ești drept mamă? întrebai eu dulce.

— Ceeace fac eu, e bine, zise mama Denis punându-mi lapte; dar în fiecare zi aduc pe vrământ de pe strădă și-i stămpăr foamea aici. Scumpli copilași! Mamae mi vor fi recunoscătoare pentru aceasta în parad's... Fără să mă gândesc că ei îmi amintesc de

munți; când ei cântă și se joacă, parcă văd pe bunica!

Ochi bătrânei se umeziră.

— Dar ești răsplătită pentru binefacerile astea?

— Da, domnule, prin veselia lor. Râsul acestor micuți e ca un cântec de pasărele, care îți dă curaj și putere de viață.

Tot vorbind ea tale bucățile cele noi și amestecă meriele cu un pumn de nuc.

— Haide, heruvimilor, zise ea, puneți-le'n buzunar pentru mamă.

Apoi întorcându-se către mine:

— Astăzi mă ruinez, dar trebuie să-ți petreci bine carnavalul.

Pleca fără să mai zic ceva, eram foarte impresionat.

În fine, descoperii adevărata plăcere. După ce am văzut egoismul simțurilor și al adevăratei inteligenți, găsi probe de bunătate. Petru, domnul Antoine, și mama Denis își făceau fiecare carnavalul; dar, pentru cei doi dintâii nu era de cât sărbătoreala simțurilor sau a sufletului, pe când pentru al treilea era sărbătoreala inimei.

Buc. 1912.

Tălmăcire de

Traian Gh. Dimitriu Șoimu

a veni în ajutorul tineretului și de a-l îndruma. El leagă astfel ziua de azi cu ziua de mâine, prezentul care este al lui, cu viitorul care este al celor tineri. Aceste lucruri trebuie făcute cu minte și cu suflet. Numai astfel se făuresc în elele de oțel ale lanțului care reprezintă generațiunile succesive ale neamului nostru. Să trăim, să iubim știința, să iubim țara.

Cununie. Dr. Constantin Bucșan și Claudia Gogă cununați. — Sibiu.

Serbări la Curtea bulgară. Din București se anunță: A. S. R. Principele Ferdinand va merge la Sofia să reprezinte pe Rege la serbările pentru majoratul principelui moștenitor al Bulgariei. Din partea Austro-Ungariei va merge arhiducele Iosif. Un mare duce rus va reprezenta pe împăratul Rusiei.

Rămășiul unui ziarist și diplomat englez. Ziaristul și diplomatul englez Labuchere, care a murit zilele acestea în Florența, a lăsat după el o avere de 50 milioane coroane. Din această avere, care se va împărți între fata decedatului, marchiza Rodini și nepoții lui, statul englez se alege cu mai bine de 10 milioane, ca dare după moștenire și de alte competențe.

Spânzurarea unor Negri bănuți de asasinat. La Hamilton în statul Georgia au fost arestați zilele acestea 3 Negri împreună cu soțiile lor, bănuți a fi asasinat pe un alb. Mulțimea furioasă i-a smuls din mâinile poliștilor și i-a spânzurat de copaci.

Inaugurarea unei linii ferate — maritime. Din New-York se anunță, că a lăstării s-a predat circulația liniei ferată Key-West, care leagă Florida cu insula Key-West, trecând peste grupa de insule Key. Din lungimea de 200 chil. a acestei linii ferate, 120 chilometri trec pe deasupra mării peste un pod puternic, al cărui pilastri sunt atât de înalți, încât nici cele mai mari valuri ale mării nu ating până la pod. Construirea podului a durat 6 ani și a costat sume colosale.

Isprăvile unei fermecătoare. Intr-o suburbie de lângă Cernăuți, o țigăncă bătrână era cunoscută ca făcătoare de minuni. Clienții ei se recrutau, la început, din servitoare și din clasa de jos, mai târziu însă când se largise faima despre minunile ei, locuința Dochitței Moldovan, — aceasta e numele fermecătoarei, — devenise locul de pelerinaj al multor doamne din societatea mai bună. Fermecătoarea reușise să convingă pe clienții ei că este în posesiunea a 27 de draci, pe cari li ține sub ordinele ei și că acești draci ar fi în stare să realizeze toate dorințele stăpânului lor. Numai că, — fie-ar ai dracului de draci, — aceștia prea erau neînfrânați în pretențiunile lor. Așa de pildă numeroasele fete amozerate, cari cereau concursul fermecătoarei pentru a atrage pe bărbatul adorati — trebuiau să aducă toate obiectele de valoare ce le posedau și cari trebuiau să servească dracilor ca «experimente». Aceste obiecte se predau de regulă, sub pretextul că dracii le-au reclamat ca recompensă pentru munca lor.

Dochitța Moldovan putea să-și practice încă multă vreme această meserie în compania dracilor miraculoși, dacă nu dădea de dracu cu o clientă aparținând păturii «mai înalte» a societății. O doamnă dorise un leac oarecare și auzind de minunile fermecătoarei din Bila, nu ezită să i facă o vizită. Ea se supuse ordinelor «măestrei» și aduce toată garderoba compusă din albituri, ca tribut pentru efectul fenomenal ce li promisese țigăncă. După un timp oarecare, doamna văzând că a fost înșelată, s'a dus să ceară înapoi obiectele ce le adusese. În loc să îi se satisfacă cererea, doamna a fost închisă în bordelul țigăncă și luată la bătaie de o hoardă de țigani, cari erau angajați de fermecătoare în acest scop. Târziu seara victima a fost scoasă din iadul țigănesc, datorită intervenției vecinilor, cari au fost alarmați de strigătele ce se auzeau din acea parte. Acum li s'a infundat «făcătoarei de minuni» și nici cei 27 draci nu i vor putea ajuta ca să scape din mâinile poliției.

Aniversarea nașterii lui Frederic cel Mare. Solemnitatea aniversării de 200 de ani a nașterii lui Frederic cel Mare a început altăieri cu un serviciu religios în biserica garnizoanei din Postdam, la care a asistat împăratul Wilhelm, împărăteasa și întreaga familie imperială, precum și cancelarul D. Bethmann-Holweg. Împăratul și deputații regimului au depus pe sicriul frumoase coroane; apoi trupele au fost trecute în revistă, după ce împăratul a ținut o cuvântare spre a aminti soldaților istoria lui Frederic.

O măsură școlară în Tirol. Consiliul școlar din Innsbruck a interzis tuturor elevilor școlilor primare și secundare vizitarea teatrelor cinematografice, chiar când sânt însoțiți de persoane adulte. Excepție de la această interdicție fac numai anumite reprezentațiuni organizate aume pentru școlari.

Un inginer inventiv s. Un inginer din Chicago a stărnit zilele trecute mare senzație printr-o idee originală. Având să conducă un fir telefonic, pe sub pământ printr-o gaură, care era prea mică pentru ca să încapă prin ea un lucrător și nevoind să-și facă cheltuieli prea mari cu spargerea unui tunel, a recurs la un mijloc de tot interesant. A legat capătul firului de piciorul unui cloțan, pe care așezându-l apoi în gura deschizăturii, l-a luat la goană o nevăstuică, careia inginerul îi dăse drumul în urma cloțanului. Și — în câteva momente, cloțanul, ca să scape, eși pe cealaltă gură a deschizăturii, devenind astfel, un instalator practic de linii telefonice.

Traverse de beton. Din cauza împuținării pădurilor de stejar, scumpirea acestui lemn a făcut pe mulți să caute un chip de a le înlocui. În Statele Unite se fac încercări cu traverse de beton armat, de sistem nou. Dacă vor putea ținea la probă, vor înlocui pe cele de stejar.

Regele spărgătorilor americani. Poliția din Chicago a detinut zilele trecute pe un tânăr de 32 ani, care a mărturisit, că a fost complicele mai multor hoții, spargerii, ba chiar și ucideri. Numele lui este Holloway și poliția l-a arestat numai pentru pungășii. După ce a fost înșă prins, el a declarat cu o nepăsare cinică, că a luat parte la spargerea mai multor bănci în Canada și Panama și că a ucis pe mai mulți înși. Suma, pe care Holloway și-a adunat-o pe urma hoțiilor și spargerilor face aproximativ o jumătate milion dolari. A mai mărturisit, că va denunța eventual pe toți complicitii săi.

Cam aceasta ar fi statistica hoțiilor și spargerilor la cari a fost părtaş; împreună cu mai mulți ortaci au spart și au furat de la banca din Westminster 375.000 dolari. A luat apoi parte la spargerea băncii Panama City Banking Co, de unde au jefuit 84.000 dolari. După comiterea acestei spargerii, ajungând în neînțelegere cu complicitii-spărgători, din cauza împărțelii, a împușcat pe unul din aceștia. Tot din cauza împărțelii acestor bani, a împușcat pe un alt complice în Bogota din Columbia. Alte spargerii a mai comis în orașul Tulsa, în St. Luis și în North-Worban. A mărturisit în fine acest rege al spărgătorilor, că într-un loc are ascunsă suma de 54.000 dolari, iar în alte locuri diferite alte sume mai mari și mai mici.

Un nou record de aviație. Pe câmpul de aviație din Iohannisthal, aviatorul Grubich, însoțit de doi alți călători, a rămas în aer cu monoplanul său, timp de 2 ore, 25 minute și 20 secunde. Prin aceasta Grubich a stabilit un nou record mondial în zborul cu 2 pasageri. Recordul de până acum a fost de o oră și 38 minute.

Crima unui Cazac. În statul siberian Troiska, un cazac a făcut o grozavă faptă sângeroasă. Cazacul se ducea mereu în casa unui țaran rus, de la care se aprovizionau prin furc cu de ale mâncării. Alaltăieri țaranul l-a prins asupra faptului și l-a gonit din casă. Peste câteva timp însă, cazacul se furia în locuința țaranului, unde împușcă întreaga familie: tată, mamă și trei copii. După săvârșirea crimelor se predete justiției.

Din despărț. „Asociațiunii“.

Comitetul despărțământului Dicio-sântmărtin al Asociațiunii pentru literatură română și cultura poporului român va ținea Duminecă la 28 Ianuarie a. c. 12 oare din zi, în comuna Căpâlna-inferioară o prelegere populară, la care invită cu dragoste pe toți din Căpâlna-inferioară și jur, cari doresc înaintarea culturală a poporului român. Comitetul Despărțământului.

Celitori zeloși. Despărțământul Bistrița al „Asociațiunii“ serie corespondentul nostru de acolo — are o mică bibliotecă populară compusă din vreo 75 volume. De când aceasta bibliotecă a ajuns sub mână dlui Ioan Corbu, un inimos bărbat al nostru, aceste 75 volume au fost cetute de 600 de cetitori economi în decursul unui an. Dovadă că poporul e dornic de lectură, și că dragostea de carte pătrunde tot mai adânc în inima poporului.

Din Brașov și Țara-Bârsei.

Serata etnografică.

Azi, Vineri după-amiază a avut loc în sala redutei și cu orchestra militară ultima probă a seratei etnografice, care se va reprezenta mâine, Sâmbătă în 27 Ianuarie n.

Toate lucrurile sânt bine și frumos pregătite. Costumele din toate părțile au sosit. D-na prezidentă Maria B. Baiulescu și comitetul întreg al reuniunii temeiilor precum și d-nul Aurel Bănuț depun toate stăruințele pentru ca serata să aibă o reușită desăvârșită.

Romana jubilară, condusă de d-l dirigent George Chelariu, încă promise a fi perfect executată. — Biletele sunt aproape toate vândute din ziua a 3 a a anunțării. Se vor mai găsi numai seara la casă. Se prevede participarea elitei germane și maghiare, care e foarte curioasă de această manifestare națională.

La revedere mâine seară, în sala Redutei!

Aranjeii seratei sânt următorii domni:

Aurel Bănuț, Căpitan Pompei Benția, Dr. Lionel Blaga, Dr. Nicolae Boreriu, Victor Branice, Gheorghe Chelariu, Dr. Ioachim Ciurea, George Culeanu, George Dușoiu, Dr. Emil Dan, Dr. Vasile Glăjar, Subloc. Nicolae Ioaneș, Dr. Nițu Maior, Dr. Const. Moșca, Capit. aud. Valer Neamțu, Vasile Negy, Dr. Pompil Nistor, Dr. Voicu Nițescu, Dr. Victor Ola-Roman, Locol. Constantin Popovici, Locol. Mih. Popist, Dr. Traian Pop, Dr. Sterie Stinghe, Dr. O. Soră, Dr. Const. Solăr, Locol. Dr. Alex. de Șimon.

Petrecerea corului bisericesc din Brașovul-vechiu. După cum suntem informați, petrecerea de Duminecă a corului bisericesc din Brașovul-vechiu, care se va da în sala dela „Reduță“ va avea un deosebit succes. Programul e compus din cântece populare foarte dragute și din o piesă teatrală pentru popor. Un tablou deosebit de frumos vor oferi coriștii în frunte cu dirigentul, cari se vor prezenta îmbrăcați în costume naționale, iar jocul național „bătuta“ va fi jucat de douăsprezece perechi fete și feciori.

Atragem atențiunea publicului să cerceteze această petrecere care totdeauna a avut succese frumoase.

Un rușinos act de răzbunare. Nemulțumirea provocată de alegerea de învățator în Tohanul-vechi, și-a ajuns culmea în săptămâna trecută. În noaptea de Sf Ioan indivizi necunoscuți au pus o ghiulea de tun la intrarea edificiului școlii, lângă locuința învățătorului, presupus, că ar fi stăruit pe lângă stergerea din lista de alegere a candidatului nemulțumiților. În urma exploziei, după cum aflăm, o mică parte a edificiului școlar s-a dărâmat, iar unul din membrii familiei învățătorului s-a ales cu răni ușoare. — Se crede că cercetările pornite pentru aflarea făptuitorilor, vor avea succes.

— Fie cât de mare nemulțumirea, dar un astfel de act de răzbunare este cât se poate de condamnat!

Elite — proiectograf în hotelul Europei. În zilele de 27 și 28 Ianuarie: Bolnav din cauza avarului (humoristic.) Frieda tiroleza (dramă) Studii oceanografice (instructiv.) Polyekt (dramă în color.) Roma veche (vederi minunate.) Moriș iubeste viața familiară (mare comedie umoristică.) Două reprezentațiuni, la 6 și 8 oare.

Aviz. Din cauza seratei etnografice proba de gimnastică a membrilor reuniunii de cântări și gimnastică nu va avea loc mâine, Sâmbătă.

Apollo-Bioscop. Sâmbătă și Duminecă în 27 și 28 Ianuarie: Tripolis (vedere.) Doi tineri neînșurați (humoristic.) Barba ca piedecă la înșurătoare (humoristic.) „Cei patru Draci“ sau moartea unui acrobat în amfiteatrul circului, scris de Herman Bang (dramă emoționantă în 3 acte.) Tobașarul curajos (dramă.)

Luni nu e reprezentație Marți și Mercuri program nou.

Litere, arte și științe.

Frăția de cruce.

Între multele obiceiuri, cari sunt strâns legate de viața poporului nostru a fost și »Frăția de cruce«. Biserica a osândit acest obicei, ca fiind de origine păgână și pricinitor de multe rele și de perzare sufletescă. Cu toată osânda însă, ce i-se aduse deja în primele veacuri ale creștinizmului, s-a înrădăcinat adânc acest obicei și în

viața poporului nostru, dovadă legendele și poveștile populare, în cari se aminteste foarte des »Frăția de cruce«, ca o legătură încheiată între 2 indivizi, ale căror suflete se uneau printr-o atragere reciprocă.

Se obișnueste încă și azi a-se zice despre doi indivizi, ale căror dorințe sunt de acelaș fel, cari în conti-nuă înțelegere își duc traiul și ca doi frați de acelaș sânge și poate mai mult decât aceștia țin unul la altul, și nu se simt bine, când nu sunt împreună, că sunt ca »doi frați de cruce«.

Obiceiul legării »Frăției de cruce« nu se mai practică azi și dacă totuși ar mai exista ținutul, unde să se mai practice, acestea vor fi puține.

Astăzi se obișnueste însă în multe locuri a-se practice legătura aceasta între femei — abandonându-se forma solemnă a încheierii legăturii. — Cele două femei își zic »surorale« sau, pe la Săliște bunăoară, »vărta« (de la: vărută).

Cutez să afirm, că nu daună și nici »perzare sufletescă«, ci folos a aduce acest obicei poporului nostru, cel puțin în locurile unde se pornia legătura frăției de cruce dintr-o dorință curată și nobilă și unde în ultima analiză, nu avea acest obicei alt rost, decât ceea ce au astăzi diferitele însoțiri de ajutorare reciprocă.

În felul acesta și cu acest rost există obiceiul »frăției« și astăzi în popor, căci nu arareori vedem doi înși prinzând vitele la un singur plug sau car, pentru-că vitele unuia n-ar fi în stare să-l miște.

Această reciprocă ajutorare însă se deosebește de ajutorarea izvorâtă din legătura frăției de cruce.

Își prind azi vitele la acelaș plug doi înși, cari deopotrivă simt lipsa ajutorării și dăinuște această ajutorare atâta vreme numai, cât ambele părți sunt în lipsă.

Pornită deci legătura aceasta de ajutorare din propriul interes, este, bine înțeles, trecătoare, nesigură.

Legătura frăției de cruce se încheia între două persoane fără a fi silite de acest interes, ci în urma unei atrageri launtrice, în urma unui sentiment puternic de înfrățire în bine și rău.

Astfel se istorisește despre legătura aceasta între unul bogat, iar celălalt sărac, lipit pământului.

Întărită această frăție prin jurământ, nu se desfăcea, decât prin moartea uneia din cele două părți.

Forma, în care se făcea încheierea frăției de cruce — precum îmi istorisea acest lucru un moșneag, ce apucase vreme bătrâne — era de natură sărbătorească, solemnă.

Mi-aduc aminte, că venise vorba despre »Frăția de cruce«, când li istoriseam odată moșneagu-ului despre legea prietniei, ce se obișnueste azi între doi înși. Cum își încrușișează unul brațul drept în brațul stâng al celuilalt și în câte-va sorbituri zvântă câte-un păhar de bere. Își dau apoi mână prietniește...

»Și cât ține această prietnie?« mă întrebă moșneagul. Pentru-ca răspunsul să fie mai potrivit, i-am răspuns, că »pân' se strică«.

Ei vezi! zise bătrânul, unde să mai găsești prietnie trăinică ca la »frăția de cruce?... și încep să-mi istorisească felul, în care se lega »frăția de cruce«.

«Acea, cari mânăți de o puternică atragere sufletescă unul față de celalalt, doreau logarea »frăției de cruce« încununându-și mai întâi toate neamurile despre aceasta. Se adunau apoi cu toții în casa unuia dintre ei. Dintr'un colac de grâu curat, copt în ziua aceea, tăia cel mai bătrân dintre neamuri, o cruce pe care o puneau apoi într'un bid (farfurie) de vin. Cei-ce voiau să lege frăția jurau pe sf. cruce înfrățirea și în bine și în rău. Făceau apoi un schimb sau bou, iar celălalt mai sărac fiind li da una din vitele măruțe. Măneau apoi crucea și vinul amândoi.»

Încheiată legătura aceasta, între respectivi orice altă înrudire ulterioară era imposibilă, căci frăția de cruce era socotită deopotrivă cu frăția de sânge. Tocmai din cauza aceasta a fost osândit acest obicei de canoanele bisericești, pentru-că o persoană din nici un neam prin nimic nu putea deveni frate altei persoane din alt neam.

Aceasta este ideea ce s-a păstrat în unele locuri despre »Frăția de cruce«, atât de necesară azi, când în țara multelor greutăți și lovituri, ce ni-se dau, în loc de vrednică apărare, ne slăbim noi pe noi, mânăți de duhul rău al vrajbei și împărecherii.

Teatru, concerte și petreceri.

Corul didactic dela școala fund. elem. de băieți și fetițe din Năsăud aranjează Sâmbătă în 3 Februarie st. n. 1912 în sala de gimnastică dela gimnaziu, Petrecere cu joc pentru copii, îm-

preună cu teatru, cântări și declamări. Venitul curat al petrecerii este destinat pentru ajutorarea copiilor săraci dela această școală; cu vestiminte, cărți, reviste de scris, material pentru lucru de mână etc.

Dela „România Jună“.

— Mulțumită publică. —

Cu ocaziunea jubileului de 40 ani al societății acad. »România Jună« din Viena, au încurs din toate părțile locuie de români donațiuni foarte valoroase. Satisfacem unei datorinți plăcute, aducând pe calea aceasta prea onorațiilor noștri donatori mulțumitele noastre cele mai calde și profunde, publicând tot-odată lista donatorilor:

D-na Elena A. Popovici (care tot-odată a figurat ca patronesă) 300 cor., d-na Sevastia P. Carp, d-l propr. mare Saba Șomanescu, d-l propr. mare Iancu cav. de Flondor împreună cu soția, Institutul de credit și de economii »Victoria« din Arad, cu câte 200 cor., Excelența Sa Mitropolitul Dr. Vladimir de Repta, d-l Dr. Nicolae Oncu cu soția, d-l Constantin de Steriu, Excelența Sa d-l Titu Maiorescu, d-l colonel Herbay cu soția, d-l ministru Nicu Filipescu, d-l Tache Ionescu, consul gen. al României, d-l Hans de Reitzes, d-l consilier de secție Teofil Gramatovici cu soția, Excelența Sa Mitropolitul Ioan Mețianu, d-na Maria P. Cosma, d-l P. Cosma, d-l prof. Vasile Goldiș cu soția, d-l deputat Dr. Teodor Mihali cu soția cu câte 100 cor., d-l G. B. Pop, d-l Dr. Sterie Ciurcu, d-l Dr. Lazar Popovici cu soția, d-l Dr. George Dobrin adv., d-l Dr. Iosif de Turcu, d-l Dr. Marius Sturza cu soția, d-l Dr. Emanuil Doctor, d-l Caius Pop, d-l Dr. Ioan Cuparescu cu soția, d-l Dr. Ștefan C. Pop, d-l Zosim Chirtop cu câte 50 cor., d-l S. Negruzzi, d-l Dr. Mihail Popovici, Excelența Sa ministru plenipotențiar al României d-l Mavrocadato, d-l general Lupu cu soția cu câte 40 cor., Excelența Sa d-l ministru președinte contele de Stürgh, d-na Ana Filip cu câte 30 cor., d-l Dr. Bodea 25 cor., Prea Cuvioșia Sa Arhimandritul Mitrofor Ghideon G. Balmoș, Episcopul Păpp, consilier aulic prof. Dr. Euseb Popovici, d-na Elena Hosszu Longhin, d-l ing. Aurel Purcan, Prea Cuvioșia Sa Arhimandrit Teofil Patraș, d-na P. Weinelt, d-l M. Moldovan, d-l cons. aul. prof. Dr. Emilian Voitușchi, d-l Filaret Musta, d-na E. Fritsch, d-l Dr. Teofil Böndevschi avocat, d-l Dr. Vasile Biani, d-l secr. de leg. I. Carp, d-l Dr. Albu, d-l deputat Dr. Alexandru Vaidă-Voevod cu soția, d-l Dr. Caius Bredicianu, Mitropolitul Dr. Mihali de Apșa, președintele poliției din Viena d-l Brăzdzowski, prof. univ. Dr. Dimitrie Onciul cu câte 20 cor., d-l Dr. Brăblean, Institutul de credit și de economii »Economic« cu câte 15 cor., d-l Pavel Boldea, d-l notar Ștefan de Miculi, d-l inspector superior în ministerul căilor ferate Iancu Balmoș, d-l Dr. Victor Tordășianu, d-na Eufrosina Cârștic, direcția de finanțe din Cernăuți, funcționarii dela Institutul de credit și de economii »Timișana«, d-l Selesianu, d-na Virano, d-l Dr. V. Meșter, d-l Pamfil Dan, d-na Prenner, rectorul univ. din Iași d-l Dr. George Bogdan cu soția, d-l cel. loc. Traiflovi, consul Arnold, Inst. de credit și de economii Arșșana cu câte 10 cor., d-l căpitan Moga 7 cor., d-l Florian Cocian 7 cor., d-l consilier școlar Dr. Animpodist Dașchevici 6 cor., d-l ing. Șcraba, d-l Dr. Emilian Șușanschi, d-l locot. Ovid Cernea, d-l Tr. Gombos, d-l Henry Jackson, d-l Diamand Steriu, d-nul Dr. Moldovan, d-nul Dr. Drăgan, d-nul Dr. Petric, d-nul Dr. Rusu, d-nul Dr. Morariu, d-l Dr. Nemet, d-l Dr. P. Sancluc, P. C. S. I. Cimponeriu, d-l dir. sem. Roșca cu câte 5 cor.

Pentru »România Jună«: Alexie Voitușchi, George Fridie, președinte, secr. de exter.

ULTIME ȘTIRI.

Londra. 26 Ian. Din Peking se anunță, că în o ședință secretă a familiei imperiale s'a hotărât, ca dinastia să recurgă la ajutorul Iaponiei Guvernel și contra și amenință cu abdicere. Se svonește, că împăratul Iaponiei s'a oferit să salveze dinastia.

POSTA REDACȚIEI.

Dr. I. Cl. in. Bp. Mulțumite. Adresele: A. P. B. la »Gazeta«, Dr. H. P. P. în Fofeldes (Fofeld) p. u. Holczmány. Saluta.

Proprietar: Tip. A. Mureșianu: Branice et Comp. Redactor responsabil: Ioan Brotea.

„Sălăgiana“

instituit de credit și de economii, societate pe acții în Jibou.

Convocare.

Domnii acționari ai institutului de credit și economii „Sălăgiana“, societate pe acții în Jibou, în sensul §-lui 19 din statute se invită la

a XIV-a adunare generală ordinară

care se va ține în Jibou la 26 Februarie n. la 10 oare înainte de amiază în localul institutului, pe lângă următoarea

Ordine de zi:

1. Constituirea biroului conform §-lui 25 din statute.
2. Raportul anual al direcțiunii, raportul anual al comitetului de supraveghere, stabilirea bilanțului pe anul de gestiune 1911, și votarea absolutului pentru direcțiune și comitetul de supraveghere.
3. Impărțirea profitului curat și a cotei filantropice.
4. Propunerea direcțiunii referitoare la deschiderea la timp oportun a filialei.
5. Fixarea prețului marcelor de prezență.
6. Propuneri conform § 32 din statute.

Domnii acționari, cari doresc a lua parte la această adunare generală în persoană sau prin plenipotențiați, sunt rugați ca în sensul §-lui 22 din statute să-și depună acțiunile la cassa institutului nostru, sau unui alt institut românesc ce e membru la Solidaritatea până în 24 Februarie 1912. Despre depozitarea la alte institute — pe lângă trimiterea actului de depozitare e de încunoștințat biroul institutului nostru cel mai puțin cu 24 de oare înainte de adunarea generală.

Jibou, din ședința plensară mixtă ținută în 22 Ianuarie 1912.

Direcțiunea.

ACTIVE. Bilanț cu 31 Decembrie 1911. PASIVE

	Cor.	fil.		Cor.	fil.
Cassa	24165	08	Capital social	200000	—
Cambii de bancă	507173	88	Incurs din emis. 1911 de		
Cambii cu acop. hipotec	703893	—	K. 110.000	74394	62
Obligațiuni asigurate cu hipoteca	285225	20	Fond de rezervă	115125	50
Bon la bănci	3269	80	Fond special de rezervă	2553	20
Efecte	64941	—	Fond de penzii	27029	70
Realități. casele institutului	35932	—	Cuota filantropică neridicată	360	89
Expozura din Balan	1122	06	Depuneri spre fructificare	780000	66
Proteste	159	20	Reescont	353080	—
Anticipațiuni	581	77	Debit la bănci	122	20
Mobiliar, după amortizare	900	—	Depozite de cassa	2740	46
			Dividendă neridicată	273	—
			Inter. trans. la cambii	23219	17
			la obligațiuni hip.	5732	50
			Profit curat	33951	67
				37231	04
				1627362	94

DEBIT. Pierdere și Profit. CREDIT.

	Cor.	fil.		Cor.	fil.
Interese la depuneri	37839	92	Interese la cambii	98712	85
la fonduri	5392	65	Interese la obligațiuni hip.	23256	08
la reescont	23089	07	Interese la efecte	2706	29
Dare directă și comunală	9345	49	Chirii	1910	—
după interese depuneri	3783	98	Diverse venit	8977	79
Spese curente și de birou	6722	87			
Salare	9412	—			
Relut. de quartir	1415	—			
Diurne	1164	—			
Amortizare din mobiliar	156	—			
Profit curat	37231	04			
	135552	01		135552	01

Jibou, în 31 Decembrie 1911.

Emeric Pop m. p., director exec.

Samoil Urian m. p., contabil.

George Pop de Băsești m. p., președinte.
Simeon Meciu m. p. Michail Pop m. p.
Dr. Ladislau Gyurko m. p.

Teofil Dragomir m. p. Vasiliu Mica m. p.
Ioan Sandor m. p. Vasilin Pop m. p.
Andrei Cosma m. p.

Subsemnatul comitet de supraveghere am examinat conturile prezente și le-am aflat exacte.

Jibou, în 22 Ianuarie 1912.

Comitetul de supraveghere:

Morian Cocian m. p., președinte. Dominic Rațiu m. p. Clemente Pop m. p. Teodor Bohățel m. p.

— Români! Sprijiniți produsele românești!! —

„VIOLA“

cea mai modernă fabrică de lăptărit din
Bran—Töröcsvár.

Se găsește în fiecare zi: unt proaspăt de prima calitate, brânză caș, etc.

— Prețuri moderate. —

* Comande se efectuează cu întoarcerea poștei. *

Vânzare en gros și detal

Contractare de a livra anual. Deslușiri detaliate dă:

Proprietarul:

EMIL REIT,
învățător

— Brânză și caș de calitate distinsă. —

Români, replantați viile, cu altoi dela firmă română!

„MUGURUL“

însoțire economică Elisabetopol-Erzsébetváros
(Kisküküllő vm.)

!!! Altoi de viie !!!

Calitate distinsă — pe lângă cele mai moderate prețuri — soiuri de vin și de masă, — Viță americană cu și fără rădăcină.

Ochiuri de altnit, vița europeană cu rădăcină.
Se află de vânzare la însoțire economică

„MUGURUL“

ELISABETOPOLE -- ERZSÉBETVÁROS.

Material disponibil în altoi peste
trei (3) milioane.

Școalele noastre de altoi n'au fost atacate de peronosporă.

— ! Altoi sunt desvoltați la perfecțiune! —

La cumpărări pe credit cele mai ușoare condiții de plată!
La cerere prețuri și instrucțiuni gratis și franco. —

— Români! Trimiteți băeții la cursul practic de altoi. —

Nr. 21829/911.

Publicațiune.

Atragem atențiunea tuturor plătitorilor de dare, că aceia dintre dâșii, cari au contul lor la cassa de păstrare postală — își pot trimite la cassa de dare comunală aruncurile comunale și sumele ce le debitează sub titlu de competențe prin șec postal — iar cei cari n'au cont la cassa de păstrare postală, prin avizuri postale.

Spre a fi petrecute plățile în coalele de dare, coala de dare se poate aduce ocașional la percepătorul orășenesc și tot ocașional pot fi luate de acolo adeveriri de plăți, cari nu se fac cu coale de dare (competințe, darea de câni, etc.)

Facem atenți pe plătitorii de dare asupra acestor împrejurări cu scopul de a împuțina indusiala și gălăgia ce o fac partidele în localurile de plătit darea la percepătorul orășenesc mai cu samă în zilele de scadență ale quartalelor de dare; de sine se înțelege ca și pe viitor fiecui îi sta în voia liberă să-și facă plățile ca și până acuma prezentându-se în persoană la cassa de dare.

Rugăm totdeodată pe plătitorii de dare — atât în interesul lor propriu, cât și în interesul oficianților dela cassa de dare — să nu-și amâne plata dării ce datoroște până 'n ziua din urmă înainte de ziua scadenței quartalului de dare, pentru că prea ușor se întâmplă, că deși s'a creat — pe câte o săptămână în fiecare quartal — un al doilea loc pentru plățirea dării, totuși plătitorii de dare așteaptă oare întregi până ce li se ia darea în primire.

Brasó, în 16 Ianuarid 1912.

57.1-1. Magistratul orășenesc.

Esarândare de moară.

Bierica gr. or. română din Zernești dă în arândă pe cale de licitație publică moara sa reconstruită din nou, provăzută cu trei pietrii, două site, trier și toate reșerțele moderne ale acestei industrie.

Licitația se va ține Duminecă, 11 Februarie st. n. 1912 la 11 oare a. m. în cancelaria episcopiei parohiale.

Condițiile de licitație se pot vedea în fiecare zi în localul episcopiei.

Zernești, în 25 Ianuarie n. 1912.

Ioan Dan, protopop, Pompiliu Dan, preș. com. parohial. 60.1-2. secretar.

Anunț de licitație.

În 19 și 20 Februarie st. n. 1912 se vor vinde cu licitație obiectele ce sau amanetat din 6 Noem. 1910 până inclusive în 14 Ian. 1911 și anume: sub numărul 15140 — 1910, până inclusive cu Nr. 641 — 1911 al căror termin a expirat și nu s'au rescumpărat.

Licitația va avea loc în localul Casei de zăloge, dela 8 oare până la 11 oare a. m. și în cas de lipsă dela 2 până la 4 oare p. m.

Obiectele, cari se vor vinde, sunt: Giuvaericale, Clasornice de aur și argint și alte seule de aramă, Cioaie, Cositor, flanele, haine bărbătești și femeiesc, Cisme, Ghete și altele.

Vânzarea se face în bani gata. Rescumpărarea sau înnoirea amanetelor se poate face numai până cu o zi înainte de licitație.

În ziua vânzării cu licitație nu se permite nici într'un chip a prlungi amanetarea.

Brasó, 25 Ianuar 1912.

(1-3). Oficiul cassei de amanetare din Brașov.